Bezoek Den Haag: Haags Openbaar Vervoer Museum (HOVM)

Datum: 28 november 2019
Aanwezig: [redacted] (HOVM/toeristentram)
[redacted] (gemeente Amsterdam)

Introductie

[redacted] is [redacted] van het HOVM, is [redacted] oud en werkt bij [redacted].
[redacted] is [redacted] van de toeristentram, [redacted] oud en werkt voor [redacted] in Zuidoost. Beide zijn zij [redacted] bij het HOVM.

Geschiedenis

Het HOVM is een stichting die is ontstaan in 1989, nadat het besef voor behoud van de collectie door meerdere mensen gesteund werd. Het gebouw waar het HOVM nu gevestigd is was een bestaande tramremise die begin jaren '80 buiten gebruik is genomen. In die tijd was Gemeente Den Haag ook voornemens om op het terrein waar de tramremise en museum nu gevestigd is woningen te realiseren. Na een stevige lobby zijn de plannen voor woningbouw niet doorgegaan en konden de trams blijven. Alle historische trams zijn toen naar deze locatie verplaatst. De gemeente heeft het gebouw gekocht en is toen ook al verbouwd. Er waren toen al sterkte banden tussen het HTM en HOVM. Voorheen was het HTM deels eigenaar/verantwoordelijk, maar sinds 2008 staat het HOVM op eigen benen. In 2008 is het pand wederom verbouwd. Het gebouw is zo verbouwd dat het ook voor kleine en grote evenementen kan worden gebruikt. Door deze verhuur worden meer inkomsten gegenereerd en kunnen de kosten gedekt worden. De verhuur is de grootste inkomsten bron. HOVM is nu een professionele organisatie, voorheen zaten er voornamelijk hobbyisten. Vooral de komst van de toeristentram heeft hier aan bijgedragen.

Toeristentram

In 2016 is de toeristentram (Hop-on/Hop-off) gestart. Het HOVM heeft een tender van de gemeente gewonnen. Er waren in totaal 7 inzendingen waarvan een aantal ook grote busmaatschappijen. Het HOVM heeft de tender gewonnen omdat de tram een duurzaam vervoersmiddel is en het echt Haags is met een rijke Haagse historie (alleen Haagse trams worden ingezet en staan in het museum). Met deze tender heeft de gemeente een subsidie van E 100.000;- verleend. Met dit geld heeft het HOVM o.a. drie trams met GPS en audiosysteem ontwikkeld. Een van de voorwaarden van deze subsidie was dat ze wel minimaal 3jr moesten rijden. Dit gaat goed en zijn ook voornemens nog jaren door te gaan. In 2018 is de toeristentram echt op gang gekomen (3e seizoen). Hier is wel de nodige marketing aan vooraf gegaan (uitgevoerd door marketingbureau). Echter is marketing wat dit betreft ingewikkeld omdat het lastig is inzicht te krijgen in waarom mensen wel/niet de tram nemen op een bepaalde dag.

Een kaartje voor de toeristentram kost E 15;- en is 24uur geldig. De dienstregeling van de toeristentram stopt 's avonds, maar dan kun je met datzelfde kaartje gebruik maken van de HTM trams. Hier wordt E 2;- per kaartje voor afgedragen aan HTM. Kaartjes voor de toeristtram kunnen aan boord worden gekocht, bij de HTM en online. Het HOVM heeft een samenwerking met een ticketpunt. Door de online verkoop zijn de aantallen passagiers toegenomen.

De toeristentram rijdt van april t/m oktober in het weekend (zaterdag en zondag), m.u.v. van juli en augustus, dan rijdt de tram zelfs van woensdag t/m zondag. De trams rijden elk half uur. Een ritje duurt een uur, met drie minuten pauze per tram. Er worden altijd twee trams ingezet, er staat altijd een reserve en een in langdurig in onderhoud. Er zijn in totaal 4 toeristentrams.

Museum
Het museum is geopend op zondag in de maanden april t/m oktober, tijdens het open monumentenweekend op zaterdag en zondag en elke derde zondag van de maand in de maanden november t/m maart. De reden dat ze niet elke week open zijn heeft te maken met het aantal vrijwilligers: ze kunnen de vrijwilligers niet te vaak inzetten. Bij het museum kun je de keuze maken tussen een ticket voor alleen het museum of voor het museum en een rondrit met de tram (zie prijslijst hieronder).

	Museum ticket	Combi ticket (museum + tram/busrit)	Extra ticket tram/bus
Volwassenen	**€ 6,00**	**€ 9,00**	**€ 6,00**
65+	**€ 4,50**	**€ 6,00**	**€ 3,00**
Kinderen 4 t/m 12 jaar	**€ 3,00**	**€ 3,00**	**€ 0,00**
Gezinskaart		**€ 19,50**	

Verhuur (tram en locatie)
Een paar keer per week worden de trams verhuurd. Dit gaat i.s.m. HTM special (speciaal vervoer van HTM). Het HTM special regelt de verhuur van de tram: d.w.z. het contract en het contact. Het HOVM verhuurt de trams onder vlag van het HTM. Uiteraard worden de opbrengsten verdeeld. Er zijn verschillende combinaties mogelijk, bijvoorbeeld: een rondrit in combinatie met een bezoek aan het museum of een rondrit in combinatie met een lunch. De prijzen zijn afhankelijk van de wensen (zie hier voor meer informatie). De verhuur van de (evenementen)locatie wordt gedaan door een externe partij. Het HOVM krijgt een deel van de opbrengsten. Het pand is verhuurd voor bijvoorbeeld bruiloften en verkiezingsavonden. De trams worden naar buiten gereden indien nodig. In het pand is een uitgeruste keuken aanwezig. De prijzen zijn ook hier afhankelijk van de grootte van het event en worden bepaald door de externe partij.

Bestuur & Organisatie
Het HOVM bestaat uit twee stichtingen: Stichting HOVM en stichting vrienden van HOVM. De eerste is de exploitatiestichting en de tweede is eigenaar van het archief (gefinancierd door donateurs, opbrengsten zijn heel weinig). Sinds de komst van de toeristentram (2016) is er gekozen voor een serieuzere aanpak. Het bestuur bestaat uit 7 personen, verantwoordelijk voor de exploitatie, evenementen, museum, voorzitter, penningmeester, secretaris, techniek en gebouw.
Op dit moment zijn er ongeveer 100 vrijwilligers die uit verschillende delen van het land komen. Ook worden er steeds meer jongeren en vrouwen aangetrokken door de toeristentram. De vrijwilligers vinden het leuk om met mensen te werken. Voorheen waren de vrijwilligers meer geïnteresseerd in techniek.

Opleiden
Het HOVM heeft zelf twee instructeurs die op vrijwillige basis de trambestuurder opleiden. Het examen wordt echter afgelegd bij het HTM. [redacted] gaat binnenkort de opleiding voor trambestuurder doen.

Relatie HTM
De relatie met het HTM is goed: het contact is constructief en hoog frequent. Het HTM helpt het HOVM, voor een aantal zaken wordt bijvoorbeeld geen rekening gestuurd. De trams zijn ook nog eigendom van het HTM. Het HTM wilde de trams wel graag houden, maar had er geen ruimte meer voor. Het HOVM zorgt voor de trams maar HTM blijft eigenaar. De huidige tramremise was de oude tramremise van HTM. Nu is de gemeente eigenaar van het pand. Het HOVM doet het

onderhoud van de trams zelf. De keuring wordt gedaan door HTM. Het HOVM heeft een samenwerkingsovereenkomst met het HTM waarin afspraken zijn vastgelegd zoals de kosten van de pekelremise, wat gebeurt er bij incidenten, etc. Verder mogen de historische trams altijd rijden. Hier zitten geen kosten aan verbonden. Als ze gaan rijden moet HOVM het alleen melden.

Kosten
Een overzicht van de kosten (en opbrengsten) wordt nagestuurd. De kosten bestaan uit huur, GWL, klein onderhoud (alleen materiaal), voor restauratieprojecten proberen ze subsidie voor te krijgen, marketingkosten, reiskostenvergoeding voor vrijwilligers.

Historische trams
In Den Haag staan 30 historisch Haagse trams. Dit aantal (30) is inclusief motorwagens, bijwagens, etc. Er is ruimte voor een aantal extra trams, al moet er ook ruimte overblijven voor onderhoud, zicht, etc. Er is geen sprake van particulier eigendom.

Onderhoud
Het onderhoud van het pand doet het HOVM binnen zelf; de buitenkant doet de gemeente. Ook de sporen in het gebouw (12 in totaal) moeten door de gemeente worden onderhouden. Dit is echter grijs gebied en wordt vaak i.s.m. met HTM gedaan. De bovenleiding in het gebouw wordt ook onderhouden door de gemeente (geldt hetzelfde).

Relatie Gemeente Den Haag
De relatie met de gemeente is goed. Jaarlijks ontvangt het HOVM E 20.000 subsidie wat ze wel jaarlijks moeten aanvragen.

Concessie
Voor de toeristentram is ontheffing verleend om in een concessiegebied volgens dienstregeling te rijden: je zou met de HTM tram dezelfde route af kunnen leggen. Het HOVM, HTM en MRDH (metropoolregio) zijn dit overeengekomen. In de gewone concessie van HTM is niets opgenomen.

Overige
Op het terrein staat ook een pekelremise: Deze huurt de HTM van het HOVM en is nog een extra bron van inkomsten.

Uitdagingen
Uitdaging met de vrijwilligers is dat ze niet te vaak ingezet kunnen worden; het moet niet voelen als echt werk (de vrijwilligers hebben ook nog een andere baan waar ze vijf dagen per week werken). Daarom doen ze maar 1 á 2 diensten per maand. Ook het opleiden van trambestuurders is een uitdaging: de trambestuurders moeten de kennis zelf waarborgen en overdragen. Voor het HTM zijn de trams te oud, zij hebben de kennis niet meer in huis om trambestuurders voor de historische trams op te leiden.

Tips voor Amsterdam
Belangrijk om focus aan te brengen en te zorgen voor een goed concept met meerwaarde voor de stad. Breng focus aan in je collectie (bijv. focus op Amsterdamse trams). Denk ook na over de toekomst en de lange termijn inzetbaarheid van de tram: het HOVM maakt zich zorgen over de toekomst, HTM denkt na over nieuwe voltage voor de bovenleiding en dan zouden de historische trams niet meer op het net kunnen rijden.